

Doniyor kitobi — Yuz to‘qqizinchi qism

Payg‘ambarlikning Uch Karra Qo‘llanilishini Ochib Berish: Vahiy kitobining To‘qqizinchi bobi va Zamonaviy Islohot Harakatining Payg‘ambarlikdagi Ahamiyati

Jeff Pippenger

2024-03-01

Vahiy kitobining to‘qqizinchi bobi birinchi yarmi beshinchi karnayni, ya‘ni birinchi qayg‘uni, belgilaydi; bobning ikkinchi yarmi esa oltinchi karnayni, ya‘ni ikkinchi qayg‘uni, belgilaydi. Har ikkala karnay ham 1843 va 1850-yillardagi kashshoflar jadvallarida tasviriy ravishda ko‘rsatilgan. Daniel kitobining o‘n birinchi bobidagi so‘nggi olti oyat 1989-yilda, Sovet Ittifoqining qulashi bilan, oxirat vaqtida muhrdan yechilganda, bir yuz qirq to‘rt minglik islohot harakati boshlandi.

1989 yilda tan olingan haqiqatlar orasida Muqaddas Kitob tarixidagi buyuk islohiy harakatlar va ularning barchasi bir-biriga parallel ekani ham bor edi. Barcha payg‘ambarlar, va shuning uchun har bir muqaddas tarix, jumladan muqaddas islohiy harakatlar ham, uchinchi farishtaning qudratli harakati bo‘lgan yuz qirq to‘rt ming kishining yakuniy buyuk islohiy harakatini tasvirlaydi. Muhrlash jarayoni boshlanganda, keyingi yomg‘irning sepilishi ham boshlanadi. 1989 yilda islohiy harakatlarning muhrsizlanishi, undan so‘ng esa 1992 yilda Doniyor o‘n birinchi bobning oxirgi olti oyatining muhrsizlanishi, yangi va hozirgi haqiqat muhrsizlanganda har doim yuz beradiganidek, qarshilik muhitini vujudga keltirdi.

Doniyorning o‘n birinchi bobining so‘nggi olti oyatidagi haqiqatga qarshilik ko‘rsatilishi jarayonida, Rabbiy ikki guvoh asosida tasdiqlangan butparast Rimning bashoratli tarixi papalik Rimining bashoratli tarixi bilan birlashgan holda zamonaviy Rimning bashoratli tarixini aniqlashini ochib berdi. Bashoratning uch karra tatbiqi qoidasi tan olindi va shundan keyin u xatoga qarshi himoya qilish hamda haqiqatni aniqlab, uni mustahkamlash uchun qo‘llanildi. Har bir islohot chizig‘i boshqa islohot chiziqlariga parallel ekanini qo‘llab-quvvatlovchi qoidalar hamda bashoratning uch karra tatbiqiga oid qoidalar, Millerchilar tarixida o‘rnatilib, qo‘llanib va nashr etilgan qoidalar orqali oldindan timsollanganidek, uchinchi farishta harakatida o‘rnatilgan qoidalarining poydevoriga aylandi.

Qoida tariqasida bashoratning uch karra tatbiqi yuz qirq to‘rt mingliklarning harakati uchun muhrdan ochildi, chunki ular kechki yomg‘ir harakatidir, va uchinchi voyaning Islomiyati kechki yomg‘irning xabaridir. Bashoratning uch karra tatbiqi tamoyili Yahudo qabilasining Arsloni tomonidan, uchinchi voyaning Islomiyati 2001-yil 11-sentabrda tarixda yuzaga kelishidan ancha avval belgilab qo‘yilgan edi, chunki U O‘zining oxirgi kunlardagi xalqini Yeremiyoning qadimiy yo‘llariga qaytarganida, uchinchi voyaning kelishi bilan ifodalangan xabarni ular osonlik bilan tanib olishlarini istagan edi.

Vahiy kitobining to‘qqizinchi bobida bayon etilgan beshinchi va oltinchi karnaylar haqidagi kashshoflar tushunchasi, tarix tomonidan eng qat‘iy va ravshan tarzda tasdiqlangan Vahiy kitobi

parchasi deb anglangan edi. Uriah Smith Vahiy kitobining to‘qqizinchi bobi haqidagi bayonini aynan shu nuqtani ta’kidlash uchun tarixchi Keithning so‘zlarini keltirish bilan boshlaydi.

“Bu karnayning sharhi uchun biz yana janob Keithning yozuvlariga murojaat qilamiz. Bu muallif haqqoniy ravishda shunday deydi: ‘Vahiy kitobining boshqa biror qismi borasida sharhlovchilar orasida beshinchi va oltinchi karnaylar, yoki birinchi va ikkinchi voylarning sarasinlar va turklar bilan bog‘lanishiga doir kelishuvchalik deyarli bunchalik bir xillik yo‘qdir. Bu shu qadar ravshanki, uni deyarli noto‘g‘ri tushunishning imkoni yo‘q. Har birini ifodalash uchun bir-ikki oyat emas, balki Vahiy kitobining to‘qqizinchi bobi to‘liq holda, teng qismlarda, ikkalasining ham tasviri bilan band qilingan.’ Uriah Smith, Daniel and Revelation, 495.”

Birinchi va ikkinchi qayg‘u boblari bo‘linishi birinchi qayg‘uning tarixini, ya’ni Muhammad orqali ifodalangan tarixni, ajratib turadi. U geografik jihatdan tarixchi Aleksandr Kit Sarasenlar deb ataydigan hududda joylashgan bo‘lib, biz bugun uni Arabiston deb ataymiz. Ikkinchi qayg‘uning tarixi esa, Usmon I orqali ifodalangan bo‘lib, geografik jihatdan Turkiyada joylashgan; tarixchi buni turklar deb belgilaydi. Birinchi qayg‘uning tarixi Islom va Muhammadning tug‘ilgan yurti bo‘lgan Arabistonda joylashgan va o‘sha yerda amalga oshgan. Ikkinchi qayg‘uning tarixi Usmonli imperiyasining tug‘ilgan yurti bo‘lgan Turkiyada joylashgan va o‘sha yerda amalga oshgan.

Birinchi “voh”ning tarixi, bir-birlari bilan yagona o‘zaro ittifoqi faqat Islom dini bo‘lgan mustaqil jangchilar tomonidan Rimga qarshi olib borilgan urushni ko‘rsatadi. Ikkinchi “voh”ning tarixi esa, xalifalik deb ataladigan uyushgan din va davlat hokimiyati tomonidan Rimga qarshi olib borilgan urushni ko‘rsatadi. Har ikkala holda ham — Muhammad bilan ifodalangan tarixdagi Rimga qarshi mustaqil urush bo‘ladimi, yoki Ottman yoxud Usmoniylar imperiyasi bilan ifodalangan uyushgan urush bo‘ladimi — urush olib borish usuli to‘satdan va kutilmaganda hujum qilishdan iborat edi. Bu, o‘sha davrning harbiy odatiga ko‘ra, barcha askarlarni bir xil rangdagi kiyimlarga kiydirib, so‘ng ularni safga tizib, o‘q yomg‘iri tomon oldinga yuritish orqali olib boriladigan urush emas edi. “Assassin” so‘zi to‘satdan va kutilmaganda zarba berishga asoslangan Islomiy urush usulidan kelib chiqqan bo‘lib, ko‘pincha hujumchining o‘limi bilan ham yakun topardi.

“Assassin” so‘zi arabcha “hashshashin” so‘zidan kelib chiqqan bo‘lib, bu esa “hashish”dan olingan bo‘lib, “gashish” yoki “nasha” ma’nosini anglatadi. Bu atama dastlab o‘rta asrlar davrida Yaqin Sharqda yashagan Nizoriy Ismoiliy musulmonlarning yashirin va mutaassib guruhiga nisbatan qo‘llangan. Bu guruh a’zolari o‘z maqsadlariga erishish uchun siyosiy suiqasdlardan foydalanishni ham o‘z ichiga olgan noan’anaviy va ko‘pincha zo‘ravon usullari bilan tanilgan edilar.

Aytishlaricha, ular ba’zan o‘z vazifalariga tayyorgarlik ko‘rish uchun gashish iste’mol qilganlar, bu esa G‘arb olamida “hashshashin” yoki “assassins” atamasining qo‘llanishiga olib kelgan.

Assassinslar o‘rta asrlar davrida, asosan Fors va Suriyada faol bo‘lganlar hamda o‘sha davrdagi turli siyosiy mojarolar va suiqasdlarda muhim rol o‘ynaganlar. “Assassin” atamasi oxir-oqibat Yevropa tillariga ham kirib borgan va u yerda siyosiy yoki aniq nishonga qaratilgan qotilliklarni amalga oshiruvchi shaxslarga nisbatan kengroq ma’noda qo‘llanadigan bo‘lgan.

Bu urush tarzi uch qayg‘uning muhim bashoratli xususiyatidir, chunki Islomning bashoratdagi roli urushni vujudga keltirishdan iboratdir. Ramz sifatida Islom butunlay urush bilan bog‘liqdir, va

Vahiy kitobining to‘qqizinchi bobida birinchi va ikkinchi qayg‘ulardagi Islom ularning urushining namunasidir. Ularning urushi Vahiy kitobida sinov muddati yopilishidan sal oldin xalqlarni g‘azablantiradigan harakat sifatida aniqlab ko‘rsatilgan.

Xalqlar g‘azabga keldi, Sening ham qahring keldi, o‘liklarning hukm qilinadigan vaqti yetdi; qullaring bo‘lgan payg‘ambarlarga, azizlarga va Sening nomingdan qo‘rqadiganlarga, kichik va kattalarga mukofot beradigan, hamda yer yuzini halok qiluvchilarni halok qiladigan vaqt keldi. Vahiy 11:18.

“Xalqlar” Xudoning g‘azabi kelishidan sal oldin “g‘azabga” keltiriladi, va Vahiy kitobida tasvirlanganidek, Xudoning g‘azabi inson uchun sinov muddati tugaganida keladigan oxirgi yetti balodir. Bu oyatda uchta muhim belgi bor: xalqlarning g‘azabga kelishi, Xudoning g‘azabi va o‘liklarni hukm qilish vaqti. Bu yerda tilga olingan o‘liklar hukmi 1844-yil 22-oktabrda boshlangan o‘liklar ustidan tergov hukmi emas, balki ming yillik milenium davomida sodir bo‘ladigan yovuz o‘liklar hukmidir. Opa Uayt bu oyatdagi uchta muhim belgi bir-biridan aniq farq qilishini va ular oyatda berilgan tartibda sodir bo‘lishini ravshan bayon qiladi.

“Men xalqlarning g‘azabi, Xudoning qahri va o‘liklarni hukm qilish vaqti bir-biridan alohida va aniq bo‘lib, biri boshqasidan keyin kelishini ko‘rdim; shuningdek, Mixoil hali o‘rnidan turmaganini va misli ilgari bo‘lmagan musibat vaqti hali boshlanmaganini ham ko‘rdim. Xalqlar hozir g‘azabga to‘lmoqda, ammo buyuk Ruhoniyimiz muqaddas maskandagi ishini tugatgach, U o‘rnidan turadi, qasos liboslarini kiyadi, va shunda oxirgi yetti ofat yog‘diriladi.

“Men to‘rt farishta Isoning ma‘baddagi ishi tugaguncha to‘rt shamolni ushlab turishini va shundan keyin yetti oxirgi balo kelishini ko‘rdim.” Early Writings, 36.

Injilning oxirgi kitobida Islomning vazifasi xalqlarni g‘azablantirishdir, va ular buni urush orqali amalga oshiradilar. Injilning birinchi kitobida esa Islomning vazifasi dunyodagi har bir odamning qo‘lini Islomga qarshi birlashtirishdir; u Ismoil sifatida ifodalangan.

Egamizning farishtasi unga dedi: “Mana, sen homiladorsan va o‘g‘il tug‘asan; uning ismini Ismoil deb qo‘yasan, chunki Egamiz sening qayg‘u-alamingni eshitdi. U yovvoyi odam bo‘ladi; uning qo‘li har bir odamga qarshi, har bir odamning qo‘li esa unga qarshi bo‘ladi; u barcha aka-ukalari ro‘parasida yashaydi.” Ibtido 16:11, 12.

“Qo‘l” so‘zi timsol sifatida, Muqaddas Kitobdagi barcha timsollar kabi, qo‘llanilgan kontekstga qarab bir nechta ma‘noga ega bo‘lishi mumkin. Ammo Muqaddas Kitob bashoratida “qo‘l” timsoli, asosan, urushning timsolidir. “Yovvoyi odam” deb tarjima qilingan ibroniycha so‘z yovvoyi arab eshagi uchun ishlatiladigan so‘zdir; bu esa bir necha muhim bashoratiy ma‘nolarni o‘z ichiga oladi, ulardan biri shuki, arab eshagi hayvonlarning Equidae oilasiga mansubdir, xuddi ot kabi. Vahiy kitobining to‘qqizinchi bobida, shuningdek Habakkukning har ikkala muqaddas jadvalida (1843 va 1850-yillardagi pioner javdallarida) ot uch qayg‘u Islom tomonidan ifodalangan urushning timsoli sifatida qo‘llanilgan. Ibtido kitobi va Vahiy kitobida ifodalangan Islomning birinchi va oxirgi eslatilishi Islomni Equidae oilasi (eshak yoki ot) timsoli bilan aynanlashtiradi, va ikkalasi ham Islomning vazifasi “har bir odam”ga (millatlarga) urush olib kelish ekanini ta’kidlaydi.

Vahiy kitobining TO‘QQIZINCHI bobi, O‘N BIRINCHI oyatida Islomning fe‘l-atvori aniqlab beriladi, chunki bashoratda fe‘l-atvor nom orqali ifodalanadi. Islom ustidan hukmronlik qiluvchi shohga berilgan nom Ibtido kitobidagi Islom haqidagi o‘sha ilk ishorani aks ettiradi; u yerda Ismoilning fe‘l-atvori yoki ruhi “barcha aka-ukalari huzurida yashaydi”, deb yozilgan. Butun Islom ustidan hukmronlik qiladigan shoh Ismoilning ruhi (ularning shohi)dir; uning qo‘li esa “har bir odamga qarshidir”.

Ular ustidan tubsiz chuqurlikning farishtasi bo‘lgan bir podshoh bor edi; uning ibroniy tilidagi ismi Abaddon, yunon tilida esa uning ismi Apollyon edi. Vahiy 9:11.

Eski Ahdda ibroniy tili bilan, yoki Yangi Ahdda yunon tili bilan ifodalangan holda, Islom dini tarafdorlari ustidan hukmronlik qiladigan tabiat Abaddon yoki Apollion deb aniqlanadi; bu nomlarning har ikkisi ham “o‘lim va halokat” degan ma‘noni anglatadi. O‘lim va halokat — Islomning tabiatidir, u Eski yoki Yangi Ahdda qanday ifodalangan bo‘lishidan qat‘i nazar. Islomning har bir tarafdori ichida hukm suradigan ruhning, eshak yoki ot ramzi bilan bog‘liq bo‘lgan o‘ziga xos xususiyatlari Islomga doir ham birinchi, ham oxirgi ishoralarning tarkibiy unsurlaridir. Bu ikki bashoratli sifat Alfa va Omegaga xos muhrni o‘zida mujassam etadi. White opa yuz qirq to‘rt mingni hayotga keltiradigan xabarni uchinchi farishtaning qudratli lashkari sifatida aniqlaganida, u quyidagilarni bayon qiladi:

“Farishtalar to‘rt shamolni ushlab turibdilar; ular g‘azabga to‘lgan, bo‘shalib ketib, butun yer yuzi bo‘ylab yopirilishga intilayotgan ot sifatida tasvirlangan bo‘lib, o‘z yo‘lida vayronagarchilik va o‘limni olib keladi.

“Abadiy olamning ayni ostonasida biz uxlab yotaylikmi? Biz sust, sovuq va o‘lik bo‘laylikmi? Oh, qani edi, jamoatlarimizda Xudoning Ruhi va nafasi Uning xalqiga puflansa, toki ular oyoqqa turib yashasinlar. Biz yo‘l tor, darvoza esa siqiq ekanini ko‘rishimiz kerak. Ammo biz o‘sha siqiq darvozadan o‘tar ekanmiz, uning kengligi cheksizdir.” Manuscript Releases, 20-jild, 217.

To‘rt shamol yuz qirq to‘rt ming kishining muhranishi davomida ushlab turiladi, va bu to‘rt shamol “g‘azablangan ot” bo‘lib, u o‘z yo‘lida “o‘lim va vayronagarchilik”ni olib yuradi. 2001-yil 11-sentyabrda uchinchi voy bashorat tarixiga kirib keldi va “o‘lim hamda vayronagarchilik”ni olib kelib, ruhiy ulug‘vor yurtga “to‘satdan va kutilmaganda” zarba berganida, shu tariqa “xalqlarni g‘azablantirdi”. 2023-yil 7-oktyabrda uchinchi voy “o‘lim va vayronagarchilik” yo‘lidagi yurishini davom ettirib, haqiqiy ulug‘vor yurtga “to‘satdan va kutilmaganda” hujum qilganida, shu tariqa “xalqlarni” yanada ko‘proq “g‘azablantirdi”. Birinchi kutilmagan hujum yuz qirq to‘rt ming kishining muhranishi davrining boshlanishini belgiladi, 2023-yil 7-oktyabrdagi so‘nggi hujum esa yuz qirq to‘rt ming kishining muhranishining yakuniy davri yoki “bog‘lab tugatish”ining boshlanishini belgilaydi. Abadiy dunyoning naq ostonasida biz uxlab yotaylikmi?

Ikki muqaddas pioner jadvalining har ikkalasida ham birinchi va ikkinchi voylarning islomiy timsoli urush otlariga minib olgan islom jangchilari orqali tasviriy ravishda ko‘rsatilgan. Har ikki tasvirdagi birinchi voyning urush otiga mingan chavandoz nayza ko‘tarib turibdi, ikkinchi voyni ifodalovchi otning chavandozi esa miltiq otmoqda. Bu farq Vahiy kitobining to‘qqizinchi bobida

aniq ko'rsatilgan, chunki porox aynan ikkinchi voyning tarixida ixtiro qilinib, urushda ilk bor qo'llanilgan edi. Vahiy kitobining to'qqizinchi bobi, o'n yettinchi oyatdan o'n to'qqizinchi oyatgacha bo'lgan qismga sharh berar ekan, Uriya Smit quyidagilarni qayd etadi:

“Ushbu tasvirning birinchi qismi bu otliqlarning tashqi ko'rinishiga ishora qilishi mumkin. Rangni ifodalovchi olov qizil rangni bildiradi; 'olovdek qizil' tez-tez qo'llanadigan ifodadir; yoqut, ya'ni giyasint, ko'k rangni; oltingugurt esa sariq rangni bildiradi. Va bu ranglar ushbu jangchilarning kiyimida juda ustun edi; shunday ekan, bu qarashga ko'ra, tasvir turklarning kiyim-boshida aniq o'z ifodasini topgan bo'lar edi, chunki u asosan qizil yoki alvon, ko'k va sariq ranglardan tarkib topgan edi. Otlarning boshlari ko'rinish jihatidan sherlarning boshlariga o'xshar edi — bu ularning qudrati, jasorati va vahshiylikini bildirish uchun; oyatning so'nggi qismi esa, shubhasiz, urush maqsadlarida qo'llanadigan porox va o'qotar qurollardan foydalanishga ishora qiladi, ular o'sha paytda endigina joriy etilgan edi. Turklar o'z o'qotar qurollarini ot ustida turib o'q uzganlari bois, uzoqdan kuzatuvchiga go'yo olov, tutun va oltingugurt otlarning og'zidan chiqayotgandek ko'rinar edi; bunga ilova qilingan tasvir dalil bo'la oladi.”

Turklarning Konstantinopolga qarshi yurishida o'qotar qurollardan foydalanganiga doir Elliott (Horae Apocalypticae, I jild, 482–484-betlar) shunday deydi:—“Insonlarning uchdan bir qismining qirilishi, ya'ni Konstantinopolning qo'lga olinishi va buning oqibati sifatida Yunon imperiyasining halokati, «olov, tutun va oltingugurt»ga, ya'ni Mahometning artilleriyasi va o'qotar qurollariga bog'liq edi. Endilikda uning Konstantin tomonidan bunyod etilganidan beri ming bir yuz yildan ortiq vaqt o'tgan edi. Bu davr mobaynida gotlar, hunnlar, avarlar, forslar, bulg'orlar, sarasenlar, ruslar, hattoki usmonli turklarning o'zlari ham unga dushmanona hujumlar qilgan yoki uni qamal ostiga olgan edilar. Ammo uning istehkomlari ular uchun zabt etib bo'lmaz edi. Konstantinopol omon qoldi va u bilan birga Yunon imperiyasi ham. Shundan kelib chiqib, Sulton Mahometning bu to'siqni bartaraf etadigan vositani topishga bo'lgan tashvishi tushunarli edi. “Konstantinopol devorini yakson qilish uchun yetarli kattalikdagi to'p quya olasanmi?” — degan edi uning huzuriga o'tib ketgan to'psozga. Shundan so'ng Adrianopolda quyish ustaxonasi barpo etildi, to'plar quyildi, artilleriya tayyorlandi va qamal boshlandi.”

“Gibbonning, Qiyomatga oid vahiy bashoratining doimo o'zi bilmagan holdagi sharhlovchisi sifatida, Yunon imperiyasining so'nggi halokatiga oid o'zining fasohatli va ta'sirchan rivoyatida urushning mana shu yangi vositasini tasvirining oldingi safiga olib chiqishi, albatta, alohida qayd etishga loyiqdir. Bunga tayyorgarlik sifatida, u yaqinda ixtiro qilingan poroxning — 'selitra, oltingugurt va ko'mir aralashmasi'ning — tarixini bayon qiladi; uning Sulton Amurat tomonidan ilgariroq qo'llanilganini, shuningdek, yuqorida aytilganidek, Mahometning Adrianopoldagi yirikroq zambaraklar quyish ustaxonasini ham tilga oladi; so'ng qamalning o'z jarayonida, 'nayzalar va o'qlar yog'dusi miltiqlar hamda zambaraklarning tutuni, sadosi va olovi bilan birga kechganini'; 'turk artilleriyasining uzun safi devorlarga qaratilganini, o'n to'rt batareya bir paytning o'zida eng yaqin borish mumkin bo'lgan joylarni momaqaldiroqdek o'qqa tutganini'; 'asrlar davomida dushman zo'ravonligiga qarshi turib kelgan istehkomlar Usmonli zambaraklari tomonidan har tomondan vayron qilinganini, ko'plab yorilishlar ochilganini va Avliyo Romanus darvozasi yaqinida to'rtta minora yer bilan yakson

qilinganini'; 'saflardan, galeralar va ko'prikdan Usmonli artilleriyasi har tomondan gumburlab o't ochganida, lager ham, shahar ham, yunonlar ham, turklar ham tutun bulutiga o'ralganini; bu bulutni faqat Rim imperiyasining yakuniy qutqarilishi yoki halokati tarqatishi mumkin bo'lganini'; 'ikki qavat devorlarning zambaraklar tomonidan xarobalar uyumiga aylantirilganini'; va nihoyat turklar 'yorilishlar orqali ko'tarilib kirgach', 'Konstantinopol zabt etilganini, uning imperiyasi ag'darilganini va uning dini musulmon fathchilari tomonidan tuproqqa toptalganini' tasvirlaydi. Aytamanki, Gibbonning shaharning qo'lga olinishi va shu tariqa imperiyaning vayron bo'lishini Usmonli artilleriyasiga naqadar aniq va ta'sirchan tarzda nisbat berishini kuzatish, albatta, juda munosibdir. Zero bu, bashoratimizdagi quyidagi so'zlarning sharhidan boshqa nima bo'lishi mumkin? 'Ana shu uchta bilan odamlarning uchdan bir qismi o'ldirildi: ularning og'izlaridan chiqqan olov, tutun va oltingugurt bilan.'"

"18-OYAT. Odamlarning uchdan bir qismi shu uch narsa — ularning og'zidan chiqqan olov, tutun va oltingugurt orqali o'ldirildi. 19. Chunki ularning qudrati og'izlarida va dumlaridadir; zoti, dumlari ilonlarga o'xshar edi, boshlari ham bor edi, va ular bilan zarar yetkazadilar."

"Bu oyatlar joriy etilgan urush olib borishning yangi usulining halokatli ta'sirini ifodalaydi. Aynan shu vositalar — porox, o'qotar qurollar va zambaraklar — orqali Konstantinopol oxir-oqibat mag'lub etildi va turklar qo'lga topshirildi." Uriah Smith, Daniel and Revelation, 510–514.

Keyingi maqolada biz uchinchi voy ustidagi tadqiqotni davom ettiramiz.

"Kecha tunda uyqudan uyg'ondim, ongimda katta bir yuk bor edi. Men birodarlarimiz va opa-singillarimizga bir xabar yetkazar edim; bu esa Muqaddas Ruhni qabul qilish va Uning insoniy vositalar orqali amal qilishi haqidagi noto'g'ri nazariyalarni targ'ib etayotgan ayrim kishilarning ishi to'g'risidagi ogohlantirish va yo'l-yo'riq xabari edi.

Menga 1844-yildagi belgilangan muddat o'tib ketganidan keyin biz qarshi turishga chaqirilgan fanatizmga o'xshash fanatizm xabarning yakuniy kunlarida yana oramizga kirib kelishi haqida ko'rsatma berildi va biz bu yovuzlikka ilk tajribalarimizda qanday qat'iyat bilan qarshi turgan bo'lsak, hozir ham xuddi shunday qat'iyat bilan qarshi turishimiz kerakligi bildirildi.

"Biz ulug' va tantanavor voqealarning bo'sag'asida turibmiz. Bashoratlar amalga oshmoqda. G'ayrioddiy va voqealarga boy tarix osmon kitoblariga qayd etilmoqda — Xudoning buyuk kunidan sal avval yuz berishi e'lon qilingan hodisalar. Dunyodagi hamma narsa notinch holatdadir. Xalqlar g'azabda, urush uchun ulkan tayyorgarliklar ko'rilmogda. Xalq xalqqa, shohlik shohlikka qarshi fitna uyushtirmogda. Xudoning buyuk kuni shiddat bilan yaqinlashmogda. Ammo xalqlar urush va qon to'kish uchun o'z kuchlarini safarbar qilayotgan bo'lsalar-da, farishtalarga berilgan amr hanuz kuchda qolmogda: ular to'rt shamolni ushlab tursinlar, to Xudoning xizmatkorlari peshonalarida muhrlanmaguncha." Selected Messages, 1-kitob, 221.